

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

K., dnia 24 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Barbara Mokras (spr.)
Sędziowie:	SSO Henryk Haak SSO Paweł Szwedowski
Protokolant:	st. sekr. sąd. Jolanta Bąk

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2013 r. w Kaliszu

na rozprawie

sprawy z powództwa M. M.

przeciwko (...) Zakładowi (...) na (...) S.A. w W.

o ustalenie i zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Kaliszu

z dnia 8 maja 2013r. sygn. akt I C 472/13

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu następujące brzmienie:

I. zmienia wysokość świadczenia należnego powódce M. M. od pozwanego (...) Zakładu (...) na (...) Spółka Akcyjna w W. z tytułu umowy ubezpieczenia na życie – polisa nr (...) z kwoty 2.000.000 starych złotych do kwoty 15.000 zł (piętnaście tysięcy złotych) i z tego tytułu zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 15.000 zł (piętnaście tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 576 zł (pięćset siedemdziesiąt sześć złotych) tytułem zwrotu części kosztów zastępstwa procesowego;

IV. nie obciąża powódki kosztami sądowymi od oddalonej części powództwa;

V. nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Kaliszu) kwotę 747 zł (siedemset czterdzieści siedem złotych) tytułem części nieuiszczonych kosztów sądowych.

2. oddała apelację w pozostałym zakresie,
3. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 480 zł (czterysta osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu części kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym,
4. nie obciąża powódki kosztami sądowymi od oddalonej części apelacji,
5. nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Kaliszu) kwotę 743 (siedemset czterdzieści trzy złote) tytułem części nieuiszczonych kosztów sądowych w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt II Ca 392/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 maja 2013 r. Sąd Rejonowy w Kaliszu zmienił wysokość świadczeń należnych powódce M. M. od pozwanego (...) S. A. w W. z tytułu umowy ubezpieczenia na życie – polisa nr (...) z kwoty 2.000.000,00 starych złotych do kwoty 2.847,99 zł z ustawowymi odsetkami od uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałym zakresie i orzekając o kosztach postępowania rozdzielając je stosunkowo.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

Matka powódki A. P. w dniu 28 marca 1991 r. zawarła z pozwanym umowę ubezpieczenia na życie według taryfy V, polisa nr (...) Jako uposażonego wskazano w polisie M. M.. W umowie ustalona została suma ubezpieczenia w kwocie 2.000.000 złotych sprzed denominacji oraz składka miesięczna w kwocie 22.000 zł. Umowa została zawarta na okres 10 lat, a jej datą początkową był 1 kwietnia 1991 r. Nominalna suma ubezpieczenia miała być podwyższona corocznie o określony procent - obowiązujący wskaźnik urealnienia wynoszący rokrocznie 86 %, czyli łącznie o 860 %. A. P. zapłaciła wszystkie składki.

A. P. zmarła w dniu 1 października 2012 r.

Po zgłoszeniu przez powódkę w dniu 26 października 2012 r. roszczenia o wypłatę świadczenia z ubezpieczenia, pozwany wyraził gotowość wypłaty powódce kwoty 1.135,00 zł. Powódka nie odebrała zaproponowanego świadczenia, uznając je za zbyt niskie.

Sąd Rejonowy ustalił nadto, iż powódka ma(...) lat, jest emerytką i otrzymuje z tego tytułu świadczenie w kwocie 820 zł miesięcznie. Powódka jest wdową, zamieszkuje sama w mieszkaniu należącym do jej syna, za które nie uiszcza żadnych opłat na rzecz syna, sama nie ma nikogo na utrzymaniu. Powódka cierpi na nadciśnienie, miała operację przepukliny, w lutym przeszła udar. Powódka wydaje na leki średnio 200 zł miesięcznie. Nie posiada majątku.

W chwili zawarcia umowy ubezpieczenia przeciętne miesięczne wynagrodzenie wynosiło netto 1.756.312,00 starych złotych. Natomiast przeciętne miesięczne wynagrodzenie w chwili orzekania (za ostatni kwartał 2012 r.) wyniosło 3.521,67 zł brutto.

Rozstrzygając niniejszą sprawę Sąd I instancji wskazał na brzmienie art. 358¹ § 3 k.c. zauważając, że po powstaniu zobowiązania będącego przedmiotem niniejszego procesu nastąpiła istotna zmiana siły nabywczej pieniądza, która spowodowała praktycznie zniweczenie celu zawartej umowy. Po dokonaniu powyższych ustaleń Sąd I instancji dokonał waloryzacji świadczenia należnego powódce z tytułu przedmiotowej umowy ubezpieczenia. Dokonując waloryzacji Sąd Rejonowy uznał, że z uwagi na charakter umowy, punktem odniesienia winno być średnie wynagrodzenie, jednak z pominięciem wskaźnika urealnienia wynoszącego 860 %. Dokonując waloryzacji świadczenia sąd wziął również pod uwagę sytuację materialną, zarobkową i rodzinną powódki oraz sytuację ekonomiczną pozwanego, interes obu stron oraz zasady współżycia społecznego. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono naruszenie przepisów art. 5 k.c. i art. 358¹ §3 k.c. oraz art. 100 k.p.c. W oparciu o te zarzuty skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia i zwaloryzowanie świadczenia należnego powódce z tytułu uposażenia na podstawie ubezpieczenia na życie na kwotę 24.103,37 zł z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty i przyznanie kosztów postępowania a ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu skarżąca zarzuciła, że Sąd Rejonowy dokonał nietrafnych obliczeń, gdyż nie uwzględnił wszystkich elementów dotyczących rozliczenia polisy, tj. okresu ubezpieczenia, wysokości składek i sumy ubezpieczenia.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Podnieść należy, że ocena przesłanek waloryzacji pozostawiona została sędziowskiemu uznaniu opartemu na wszechstronnym rozważeniu okoliczności danej sprawy. Dokonując waloryzacji sąd winien jednak oprzeć się na przesłankach wymienionych w przepisie art. 358¹ § 3 k.c., a mianowicie winien rozważyć interesy obu stron umowy i mieć na uwadze zasady współzycia społecznego.

W ocenie Sądu Okręgowego słuszność należy przyznać Sądowi I instancji, że dokonując waloryzacji punktem odniesienia powinno być przeciętne wynagrodzenie z chwili zawarcia umowy oraz średnie wynagrodzenie z chwili orzekania, bowiem ich wysokości odzwierciedlają zmianę siły nabywczej pieniądza.

W niniejszej sprawie suma ubezpieczenia wynosiła 2.000.000 starych złotych i miała corocznie wzrastać o wskaźnik urealnienia w wysokości 86 % przez 10 lat trwania umowy. Łącznie zatem o 860 %, co oznacza, że oczekiwana suma ubezpieczenia miała wynieść 19.200.000 starych złotych (17.200.000 + 2.000.000).

W chwili zawarcia umowy, tj. w 1991 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie wynosiło netto 1.756.312,00 starych złotych.

W tym miejscu na marginesie wskazać należy, że nie ulega wątpliwości, iż głównym celem umowy ubezpieczenia na życie była pomoc finansowa uposażonej, przy czym oczywistym jest, że miała ona przekraczać sumę wpłaconych przez jej matkę składek, które łącznie wyniosły 2.640.000 starych złotych (22.000 x 12 miesięcy x 10 lat).

W związku z tym, że ubezpieczona zapłaciła składki za cały okres ubezpieczenia oczekiwana suma ubezpieczenia w kwocie 19.200.000 starych złotych stanowiła 10,9 przeciętnych wynagrodzeń z 1991 r. Odniesienie tego wskaźnika do przeciętnego wynagrodzenia w chwili orzekania daje kwotę 27.471,81 zł (10,9 x 2.520,35), gdyż przeciętne miesięczne wynagrodzenie w chwili orzekania (za ostatni kwartał 2012 r.) wyniosło 3.521,67 zł brutto, tj. 2.520,35 zł netto.

Podkreślenia wymaga, iż ryzyko zmiany siły nabywczej pieniądza co do zasady winno obciążać równomiernie obie strony umowy. Mając jednak na uwadze fakt, iż sytuacja majątkowa stron jest znacznie różna, również ta okoliczność należało uwzględnić dokonując waloryzacji należnego powódce świadczenia. Sytuacja majątkowa powódki jest bowiem trudna, utrzymuje się z emerytury w kwocie 800 zł miesięcznie, choruje i nie posiada majątku. Pozwany nie ma z kolei żadnych trudności finansowych.

Z tych przyczyn w ocenie Sądu Okręgowego ryzyko inflacji winno w choć nieznacznie wyższym stopniu obciążać pozwanego.

W związku z powyższym przyjąć należało, że zarówno ze względu na zasady współzycia społecznego jak i ze względu na interes obu stron na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zasła konieczność zmiany zaskarżonego orzeczenia i przyznania powódce kwoty 15.000 zł (która stanowi ok. 55 % umówionego świadczenia po waloryzacji) z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Z uwagi na zmianę należnego świadczenia konieczną była również zmiana orzeczenia o kosztach postępowania przed Sądem I instancji. Wskazać należy, iż sytuacja majątkowa i zdrowotna powódki a także charakter roszczenia dochodzonego w niniejszej sprawie uzasadniały orzeczenie o kosztach na podstawie art. 102 k.p.c. Z tej przyczyny Sąd Okręgowy odstąpił od proporcjonalnego obciążania powódki kosztami postępowania od oddalonej części powództwa mimo, że powódka przegrała w ok. 38 % (punkt 1.IV sentencji wyroku). Pozwanego obciążono z kolei kosztami w 62 % (punkt 1.III i 1.V sentencji wyroku).

Analogiczną zasadę rozliczenia kosztów zastosowano orzekając o kosztach postępowania apelacyjnego (punkty 3, 4 i 5 sentencji orzeczenia). Z uwagi jednak na fakt, że wartość przedmiotu zaskarżenia wynosiła 21.255,38 zł, przyjęć należało, że powódka wygrała w 70 %. Stąd w takiej proporcji pozwany zobowiązany został do poniesienia kosztów postępowania apelacyjnego, na które złożyła się opłata od apelacji i koszty zastępstwa procesowego.

Sygn. akt II Ca 392/13

Zarządzenie

1. odnotować
2. do zbioru
3. przedłożyć z wnioskiem o sporządzenie uzasadnienia lub z upływem terminu do jego wniesienia

K., dnia 29 października 2013 r.

SSO Barbara Mokras